

Un home que se'n va, un home que escriu

Patricia Gabancho

Aquest llibre, l'últim fins ara d'una molt prolífica carrera literària, ha estat saludat com un títol important, dels que queden, dels que es guarden a la biblioteca. I certament ho és. És un llibre que potser només es pot escriure a Espanya, aquest país opressiu, capaç d'infringir un dolor infinit als seus fills, tot i que aquesta mena de coses passen en molts altres països desgraciats. L'aventura humana es repeteix, i el llibre és una formidable aventura humana en veu baixa: la veu dels perdedors.

El llibre és un profund procés d'introspecció. El personatge central —ho anem veient a mesura que llegim— acaba no sent l'avi fugisser, sinó l'autor, aquest Vicenç Villatoro que coneixem, que veiem arreu, i que resulta que no coneixiem gens perquè l'ésser humà té replecs amagats. Aquest llibre és l'èpica menuda dels dos Villatoros, amb la figura del pare en el mig, un pare estimat però que no és determinant en aquestes pàgines. De l'avi, l'autor no en sap gaire cosa —ell no parlava del seu passat— i ho vol saber tot. Vol respostes. Però en les preguntes i en les conclusions que va teixint només veiem el Vicenç, que es va construint sense voler-ho realment, i hi veiem també un home trist, un home amb el pes dels ancestres a sobre, amb el pes d'Espanya. Aquest és un llibre que s'escriu a una certa edat i en un mal moment de la vida, que no sabem quin és. És un llibre profund, sincer, emotiu i desencantat.

La història de l'avi Villatoro, a Castro del Río, no és especialment

singular, però és dramàtica. És un home il·lustrat, un sastre trucat en comerciant de teixits, part de les «forces vives», republicà, progressista: el típic personatge que acabarà triturat per la guerra, enmig de la qual intentarà posar pau, fer les coses bé. Condemnat a mort, després commutada la pena, finalment retornat a un poble que ja no existeix, on s'han trencat tots els llaços comunitaris, on la vida ja no és possible i només queda la supervivència. Per això, finalment, l'home se'n va. I se'n va a Terrassa, allà on es fabriquen els teixits que havia venut quan la vida era tranquil·la. La història d'Espanya, la història de Catalunya.

“És una prosa madura, equilibrada, que pot punxar com un esbarzer o delitar com un glop d'aigua fresca”

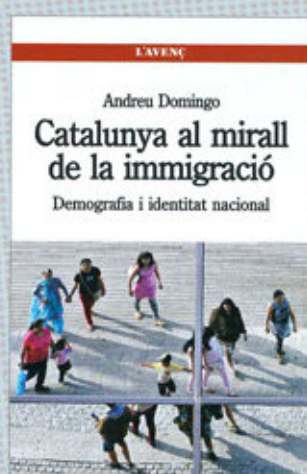
Narrat amb nervi a estones, frases curtes, frases superposades, a estones també el llibre s'atarda en disquisicions circulars, per aproximar-se als fets a poc a poc, degustant les paraules. És una prosa madura, equilibrada, que pot punxar com un esbarzer o delitar com un glop d'aigua fresca. És curiós que Terrassa hi surt poc, perquè com diu l'autor, Terrassa és la història del pare —la integració la fan els joves— i la història de l'avi és la de l'Espanya que fa mal dins de l'ànima, la que obliga a les doloroses decisions irreversibles.

Reflexions sobre la immigració

Precisament aquesta història, la del pare Villatoro, és la que hi ha al darrere de les pàgines del llibre d'Andreu Domingo, un molt documentat tractat sobre la immigració a Catalunya, o més ben dit, sobre la recepció de la immigració. Dit d'una altra manera, sobre les reflexions i les accions que les allaus migratòries han provocat en la societat catalana a través d'escrius o de lleis. L'actitud o l'experiència dels immigrants

Un home que se'n va
VICENÇ VILLATORO
Ed. Proa, 384 pàgs.
21.00€ • Ref. 118119.1

Catalunya al mirall de la immigració.
Demografia i identitat nacional
ANDREU DOMINGO
L'Avenç, 360 pàgs.
23.00€ • Ref. 118144.1

Cada dia és festa
BIENVE MOYA
Editorial Barcino, 160 pàgs.
14.00€ • Ref. 118692.1

no és, aquí, tema, i alguna vegada haurem de creuar els dos paràmetres, perquè encara ens falta molt treball sobre aquest fet crucial en la construcció del país.

El llibre és interessant perquè presenta l'evolució del pensament català partint de textos clàssics com el de Josep A. Ventalló —*Catalunya, poble decadent*—, que ja veu tots els mals en la pobra fecunditat catalana. És veritat que es comença parlant de raça, però caldria donar una mica de context, perquè el tomb des d'aquesta posició defensiva a la integradora —«és català tothom que...»— tinc la impressió que a Catalunya es fa molt aviat, i que es fa en un moment, el franquisme, en què el país no tenia cap eina d'integració que no fos la bona voluntat dels uns i dels altres. El llibre sembla més aviat escrit des d'una posició crítica, com si la societat catalana fos massa reticent a rebre una aportació humana que li és

indispensable. Indispensable pel creixement econòmic, però alhora costosa quant a la transformació del «paisatge» humà, cultural, físic i comunitari, un element que l'autor no té en compte.

És interessant, però, seguir l'evolució de tot plegat passant per l'embolic conceptual de l'etapa marxista, amb l'explotació de classe per davant, i arribant finalment a la inútil i ben intencionada Llei d'acollida. Per entendre'ns, la distància que va del repatani Antoni Jutglar a Paco Candel, i d'aquest a la formulació universal de la diversitat com a riquesa. Sense oblidar l'increïble manifest dels 2100 «intel·lectuals» —professors de secundària—, encapçalat per Jiménez Losantos. Ara bé, com que l'autor em cita pèssimament, fent-me dir el contrari del que penso, em pregunto com ha llegit els altres autors! Els grans processos migratoris són un èxit de la societat catalana, una de les

grans aportacions de la catalanitat, i el catalanisme, que fariem bé d'exportar, ara que el tema és conflictiu arreu. No estic segura que aquest llibre sigui idoni per a fer-ho.

Compartir la festa!

Integració? Comunitat? En tenim una eina preciosa: la festa. Compartir l'alegria, compartir el carrer. I mantenir una tradició secular tot amanint-la amb noves aflluències i influències. Llegiu *Cada dia és festa*, escrit per la persona que més en sap, que més hi ha treballat, que més ha recreat velles pràctiques, i que ara ens ho explica, festa a festa, amb un llenguatge vivíssim que ens fa entendre que està parlant d'avui mateix, i per tant de demà. Que no hi ha artifici ni impostura. Que Catalunya és això, també: aquestes ganes de trenar una abraçada simbòlica en la plaça del poble més petit. Simplement deliciós ■